

Årsrapport 2013

FOTO: © UIO/ANDERS LIEN

UiO : Studentombudet

www.studentombudet.no

Til rektor

I samsvar med «Mandat for studentombudet ved Universitetet i Oslo» fra 5.april 2013, avlegges årsrapport for 2013. Årsrapporten redegjør for studentombudets virksomhet i perioden 1.februar til 31.desember.

I kapittel 1 redegjøres det for studentombudets arbeid og arbeidsoppgaver. Her beskrives også studentombudets arbeidsmåter. I kapittel 2 følger statistikk over henvendelser og saker, og i kapittel 3 redegjøres det for organisatorisk virksomhet. Studentombudsordningen er ny, og utforming av rolle og rutiner har utgjort en vesentlig del av arbeidet i 2013.

Studentombudet har i tillegg til å jobbe med enkelthenvendelser og saker, jobbet med saker på eget initiativ som en naturlig følge av studentombudets mandat. Det redegjøres for dette i kapittel 4. I kapittel 5 følger eksempler av interesse, og til slutt en oppsummering.

Årsrapporten skal legges frem for Universitetsstyret, i følge «Rapport fra arbeidsgruppe nedsatt for å vurdere en ordning med Studentombud». Rapporten er offentlig.

Oslo, februar 2014

Marianne Høva Rustberggard

INNHold

1 Om studentombudet

1.1 Om studentombudets arbeidsoppgaver

1.2 Arbeidet i 2013

2 Statistikk

2.1 Henvendelser per fakultet

2.2 Henvendelser per måned

2.3 Nærmere om oppfølging av enkelthenvendelser

3 Organisering

3.1 Intern organisering

3.2 Samarbeid

4 Saker på eget initiativ

4.1 Definisjonen av gyldig fravær på UiO

4.2 Informasjon om skikkethetsvurderinger

4.3 Masteropptak og frist for innlevering av dokumentasjon

4.4 Rutiner for behandling av mistanke om fusk/forsøk på fusk

4.5 Bruk av fødselsnummer som identifikasjonsfaktor på eksamen

4.6 Innspill til Si fra-systemets rutiner

5 Eksempler

6 Oppsummering

1 Om studentombudet

Studentombudet er en uavhengig bistandsperson for studenter ved Universitetet i Oslo (UiO), og har vært i virksomhet siden 1.februar 2013. Studentombudet ved UiO er det første og foreløpig eneste i Norge. I følge et oppslag i Universitas 22.februar 2012, ble det fremmet forslag om opprettelse av studentombud i Studentparlamentet i 1958. Rektor Ole Petter Ottersen hadde opprettelse av studentombud som en del av sin valgplattform for perioden 2009 til 2013. Studentparlamentet har arbeidet for opprettelsen i flere år, og hadde saken blant annet med i Politisk plattform for periodene 2010/2011 og 2011/2012.

En arbeidsgruppe ledet av viserektor Ragnhild Hennem, bestående av studenter, representanter fra Studieavdelingen og Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus, ble nedsatt for å vurdere organisatorisk plassering, mandat, oppgaver og finansiering av en eventuell studentombudsordning. Læringsmiljøutvalget ved UiO vedtok 29.mars 2012 opprettelsen av et ombud for studenter.

Studentombudet er et gratis lavterskeltilbud. Hensikten er at ingen skal føle seg alene overfor universitetet. Studenter kan få råd og bistand fra en uavhengig instans i saker som angår relasjonen til universitetet i kraft av å være student.

1.1 Om studentombudets arbeidsoppgaver

Det er et grunnleggende prinsipp at studentombudet skal fungere på en måte som ikke fratar andre ansvar og arbeidsoppgaver. Studentombudet skal være et supplement til øvrige systemer og rutiner for veiledning og oppfølging. Ombudet tar i mot henvendelser fra studenter, og avgjør om henvendelsen/forespørselen er innenfor studentombudsordningen. Hvis henvendelsen ikke er innenfor ordningen, vil vedkommende få hjelp til å finne veien videre. Det er uforpliktende for studenter å ta kontakt, og studentombudet har taushetsplikt.

Studentombudet har ikke beslutningsmyndighet. Ombudet vil i første omgang hjelpe studenten med å sortere den eller de problemstillingene som henvendelsen reiser, og gi råd om hva studenten kan og bør foreta seg for å ivareta sine interesser. Dersom studenten samtykker til det, og dersom studentombudet mener er hensiktsmessig, vil ombudet foreta undersøkelser. Dersom undersøkelsene avdekker forhold som kan bidra til at saken løses utenfor en formell klageprosess, vil studentombudet i overenstemmelse med studenten, kontakte vedkommende enhet.

Enheten vil bli gjort oppmerksom på eventuelle feil, eller svakheter i rutiner, slik at saken kan løses. I enkelte tilfeller vil studentombudet også foreta rimelighetsvurderinger, f.eks. der hvor det ikke finnes en regel eller rutine som regulerer problemstillingen, eller der hvor det er motstrid mellom lokale og sentrale regler. At dette gjøres i overenstemmelse med studenten betyr at studenten på

forhånd er klar over hva studentombudet foretar seg i saken. Ombudet vil sørge for at studenten samtidig er forberedt på å klage, eventuelt gjør dette samtidig, slik at eventuelle klagefrister ikke oversittes. Studenten holdes også løpende orientert om sakens utvikling. Dersom en student ikke ønsker at studentombudet skal foreta seg noe i saken, gjøres ikke dette, med mindre dette kan gjøres uten at henvendelsen kan spores tilbake til studenten. Studentombudet representerer ingen andre enn seg selv overfor UiO.

I enkelte saker kan det være aktuelt for studentombudet å foreta undersøkelser i etterkant av at enheten har behandlet en sak, dette for å påse at studenten har fått en forsvarlig og korrekt behandling, og at studentens rettigheter har blitt ivaretatt. Dersom det oppdages feil eller svakheter i behandlingen og oppfølgingen av studenten, vil studentombudet uttale sin mening i saken.

Ved bistand i forbindelse med varsling, er det et mål å gjøre det enklere for studentene å melde fra, ved å tilby støtte og råd. Studentombudet er også en anonym varslingskanal for studenter som ønsker å si fra om kritikkverdige forhold på UiO. Studenter kan varsle anonymt via studentombudet i enkeltsaker, ellers vil studentombudet være oppmerksom på gjentakende tilbakemeldinger, og vurdere fortløpende om ombudet skal varsle videre av eget tiltak.

Som en naturlig følge av studentombudets mandat, tas også saker opp på eget initiativ, det vil si uavhengig av enkeltsaker. Ombudet kan dog få informasjon om feil via enkeltsaker. Saker på eget initiativ kan f.eks. omhandle systemfeil, svakheter i rutiner, mangel på rutiner eller regler, samt manglende samsvar mellom lokale og sentrale regler. Målet med dette arbeidet er å styrke studentenes rettssikkerhet på UiO.

Studentombudet skal også gi nødvendig opplæring til studenttillitvalgte om studentenes rettigheter og plikter. Dette gjøres i samarbeid med Studentparlamentets arbeidsutvalg.

Det følger av mandatet at studentombudet aktivt skal informere om sin funksjon til UiOs studenter. Studenter kan henvende seg til studentombudet via e-post, telefon, sosiale medier, eller ved å besøke kontoret i treffetiden.

1.2 Arbeidet i 2013

Studentombudet har mottatt 102 henvendelser i 2013. Samtlige har fått svar, og eventuell oppfølging/bistand. Det vises til kapittel 2, 4 og 5 for informasjon om henvendelser og oppfølging, samt saker på eget initiativ.

Studentombudet har drevet med utstrakt informasjons- og presentasjonsvirksomhet, i tillegg til å arbeide med egne planer og rutiner. En brosjyre om studentombudet var

klar til semesterstart i august. Studentombudet har opprettet en Twitter-konto og en Facebook-side, som blant annet brukes til å nå ut med informasjon om studenters rettigheter og plikter. Studentombudet har også en nettside, og denne er oversatt til engelsk.

Studentombudet har holdt rundt 70 presentasjoner, hvorav 30 overfor enheter/organer på UiO, 20 overfor studentorganer/utvalg/organisasjoner og 20 overfor eksterne aktører/organer i Norge og Norden.

Et av årets høydepunkt var opprettelsen av et nordisk forum for studentombud. Studentombudet ved UiO var vertskap for møtet.

Et annet høydepunkt var deltakelse på, og presentasjon for LMU-forum i oktober. LMU-forum arrangeres av Universell, og er et årlig dagsseminar for medlemmer av læringsmiljøutvalgene i høyere utdanning i Norge. Universell er nasjonal pådriver for universell utforming, inkluderende læringsmiljø og utdanningsinstitusjonenes læringsmiljøutvalg (LMU) i høyere utdanning, og er underlagt Kunnskapsdepartementet.

Det var også et høydepunkt å holde presentasjon for Landsstyret i Norsk studentorganisasjon (NSO), på møtet hvor de behandlet en sak om studentombud. Arbeidsutvalget til Studentparlamentet ved UiO fremmet saken. Landsstyret til NSO vedtok at de mener at «alle studenter skal ha tilgang på et studentombud.»

2 Statistikk

I dette kapitlet vil det ble redegjort for hvordan henvendelsene fordeler seg gjennom året, og fra fakultet til fakultet. Henvendelsene er ikke fordelt per institutt eller studieprogram av personvern hensyn.

Statistikken er en redegjørelse av fakta, og det er ikke mulig å trekke noen konklusjon om den helhetlige tilstanden på de ulike fakultetene på bakgrunn av denne. Statistikken kan dog ha verdi som et supplement til overordnede undersøkelser.

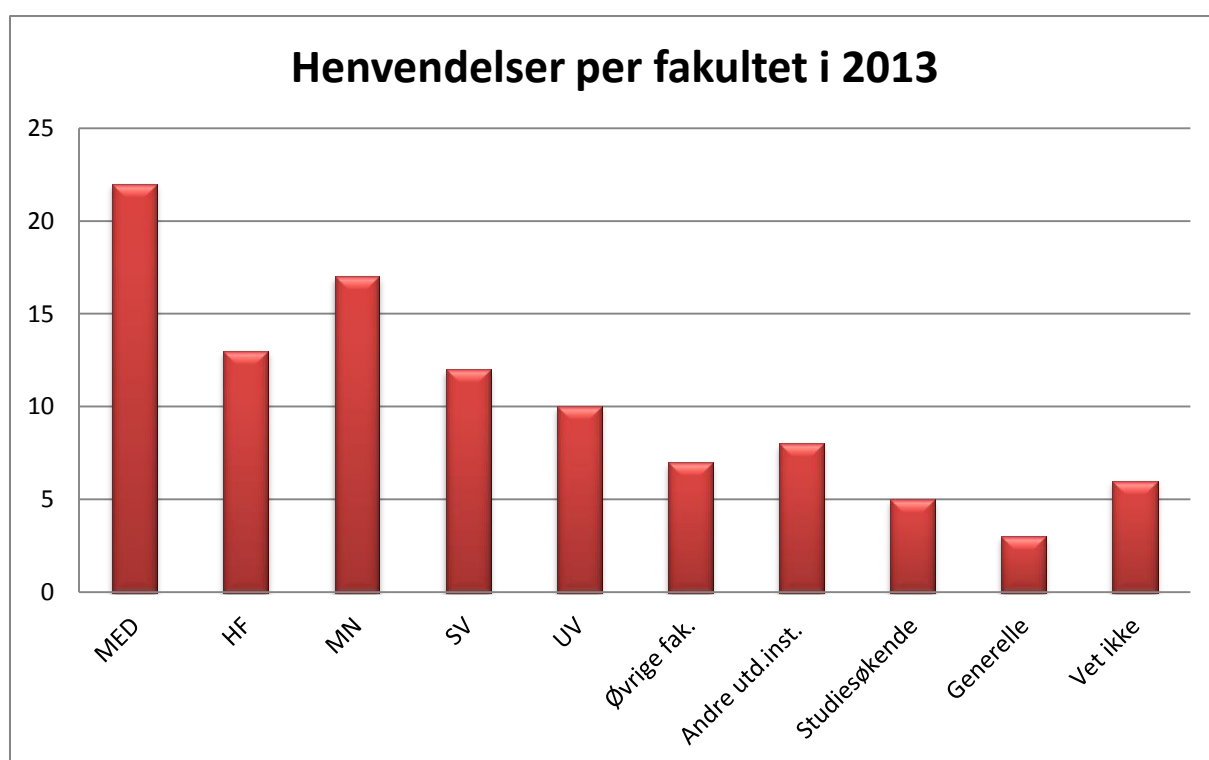
Gjentakende tilbakemeldinger fra studenter på samme fakultet, eventuelt institutt eller studieprogram adresseres særskilt.

Studentombudet har mottatt 102 henvendelser i 2013. Å ta i mot henvendelser fra enkeltstudenter, er studentombudets primære virksomhet.

2.1 Henvendelser per fakultet

Det har kommet henvendelser fra studenter ved samtlige fakulteter ved Universitetet i Oslo. Antall henvendelser fra Det juridiske fakultet, Det teologiske fakultet og Det odontologiske fakultet er slått sammen av personvern hensyn. Det er store forskjeller i antall henvendelser per fakultet i forhold til antall studenter.

Studenter som har henvendt seg fra andre utdanningsinstitusjoner, har i all hovedsak kjent til at studentombudet er for studenter ved UiO, og det har ikke vært aktuelt å igangsette tiltak for å tydeliggjøre tilknytningen til UiO.

*Forkortelsesliste:

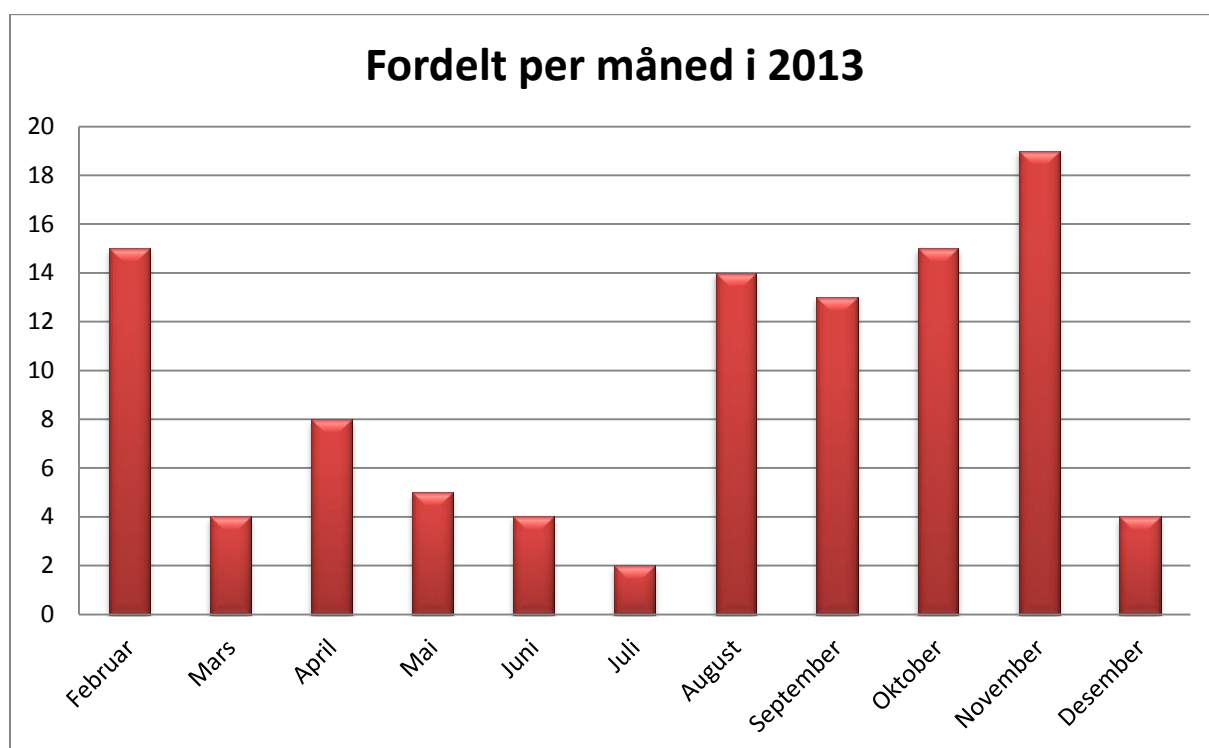
- MED – Det medisinske fakultet
- HF – Det humanistiske fakultet
- MN – Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
- SV – Det samfunnsvitenskapelige fakultet
- UV – Det utdanningsvitenskapelige fakultet

2.2 Henvendelser per måned

Studentombudet mottok henvendelser i desember 2012 og i januar 2013, men var ikke i virksomhet før 1.februar. Disse henvendelsene er lagt til tallene fra februar. Det kom inn langt flere henvendelser i høstsemesteret enn i vårsemesteret.

Studentombudet var til stede på utvalgte velkomstmøter og forelesninger for å informere om tilbudet ved semesterstart i august. Trykket materiell var også på plass fra dette tidspunktet. Det var flest henvendelser i november, og færrest i juli.

2.3 Nærmere om oppfølging av enkelthenvendelser

Henvendelsene til studentombudet har vært varierende i omfang og kompleksitet. Mange henvendelser kan sortere under flere kategorier. Studentombudet har derfor vurdert det som mest hensiktsmessig å beskrive antall per kategori, uavhengig av antall henvendelser.

I 25 av henvendelsene har studentombudet foretatt seg noe overfor vedkommende enhet på UiO. Dette har enten vært for å forsøke å løse saken på lavest mulig nivå, eventuelt uttale sin mening om hvordan enheten har behandlet studenten. Ytterligere fem studenter har fått tilbud om at studentombudet foretar seg noe i saken, men har ikke ønsket dette. Årsaken har vært frykt for represalier, eller ønske om å håndtere saken på egen hånd.

Av de innkomne henvendelsene ble 14 henvist til organer, instanser eller private rettssubjekter som ikke er en del av UiO, og som derfor havner utenfor studentombudsordningen. Dette inkluderer ikke henvendelser fra studenter fra andre utdanningsinstitusjoner.

Varsling av kritikkverdige forhold, eller et vesentlig element av dette, har vært tema i 20 av henvendelsene. Disse har fått informasjon om UiOs varslingsrutiner, og tilbud om at studentombudet bistår. To av sakene hadde allerede blitt behandlet av UiO. Studentombudet kjenner til at to har varslet videre etter kontakt med studentombudet. Ti studenter har blitt anbefalt å varsle videre, men har oppgitt til studentombudet at de ikke har turt av frykt for gjengjeldelse. I de resterende henvendelsene kjenner ikke studentombudet til om studenten har varslet videre eller ikke. Studenter melder også fra om frykt for gjengjeldelse i andre situasjoner, f.eks. i forbindelse med klage på enkeltvedtak, søknad om tilrettelegging, eller søknad om faglig godkjenning.

Av øvrige saker hvor studenter har fått bistand fra studentombudet, har 24 studenter fått hjelp til å søke eller klage over enkeltvedtak. Andre stiller spørsmål om hvilke rettigheter man har i en situasjon, og andre igjen ønsker råd om hvordan de skal gå frem for å bli hørt.

I fem av sakene har lang saksbehandlingstid vært tema. Dette har løst seg raskt ved at studentombudet har henvendt seg til vedkommende enhet.

Ombudet har hatt 103 avtalte møter med studenter i rapporteringsperioden. Noen studenter kommer på flere møter, mens andre foretrekker oppfølging på e-post eller telefon.

3 Organisering

I dette kapittelet vil det bli redegjort for studentombudets organisatoriske plassering, samt studentombudets samarbeidspartnere. Det har vært et premiss for studentombudet at samarbeid ikke skal gå ut over ombudets uavhengighet. Studentombudet har ikke vært med i noen faste utvalg/grupper/møtepunkt på universitetet.

Studentombudet er organisatorisk plassert i Enhet for internrevisjon (EIR) på UiO. Det betyr at studentombudet, i likhet med EIR, har en uavhengig stilling i forhold til UiOs enheter. Studentombudet har deltatt på to interne seminarer sammen med EIR, men er ikke en del av EIRs daglige virke og har ingen særskilte arbeidsoppgaver knyttet til den organisatoriske plasseringen.

3.1 Intern organisering

Studentombudet har i rapporteringsperioden bestått av én person i 100 % stilling. Arbeidsbelastningen har vært større enn 100 %.

Det er budsjettert med to stillinger i 50 % i tillegg. Det har ikke vært aktuelt å utvide kapasiteten så langt. Det har vært flere ekstraordinære arbeidsoppgaver knyttet til at tilbudet er nytt, med behov for utforming av rolle og rutiner.

3.2 Samarbeid

Studentombudet har hatt en dialog med studenttillitsvalgte, primært Studentparlamentets arbeidsutvalg. Studenttillitsvalgte har vært viktige rådgivere i arbeidet med å kartlegge forventningene til studentombudsordningen. Det har også vært viktig å ha en dialog med studenttillitsvalgte for å få innspill til hvilke rammer og rutiner som bør gjelde for studentombudets virke. Studentparlamentets arbeidsutvalg tok selv i mot henvendelser fra studenter, og har erfaring med hva slags problemstillinger henvendelser kan omhandle. Ombudet har også samarbeidet med Studentparlamentets arbeidsutvalg for å finne hensiktsmessige arenaer for å drive opplæring om studentenes rettigheter og plikter, og har holdt innlegg om dette på flere av Studentparlamentets arrangementer.

Studentombudet har i rapporteringsperioden samarbeidet med forskningsombudet ved Det medisinske fakultet, Oslo universitetssykehus og Akershus universitetssykehus. Samarbeidet resulterte i at studentombudet og forskningsombudet sendte inn en felles høringsuttalelse i forbindelse med Kunnskapsdepartementets forslag om endringer i universitets- og høyskoleloven 10.7.2013. For øvrig har definisjonen på fusk og plagiat blitt diskutert, og særlig

rettssikkerhet i de ulike prosessene som gjelder for forskere og studenter i forbindelse med mistanke om plagiat.

Studentombudet ved UiO har også hatt et bilateralt samarbeid med studenterambassadøren ved Københavns universitet (KU). Studenterambassadøren har en tilsvarende stilling som studentombudet, og har vært i virksomhet som den første og eneste i Danmark fra 1.1.2013. Studentombudet har hatt fire møter med studenterambassadøren i løpet av 2013. Det har blitt utvekslet erfaringer, i tillegg til at utforming av rolle og rutiner har blitt diskutert.

I september ble det opprettet et nordisk nettverk for studentombud, foreløpig bestående av nevnte studenterambassadør, studentombudet ved Lunds universitet, studentombudet ved Karlstad universitet, studentombudene ved Gøteborgs universitet og studentombudet ved UiO. Det er anslagsvis 15 studentombud i Sverige. Studentombudet har også vært i kontakt med ett av studentombudene ved Stockholms universitet. Det nordiske forumet skal møtes én gang per år, og utvide forumet for å inkludere flere av de svenske studentombudene.

4 Saker på eget initiativ

Studentombudet kan via enkeltsaker eller på andre måter komme over systemfeil, svakheter i rutiner, eventuelt prinsipielle problemstillinger knyttet til studentenes rettssikkerhet som er uavklarte. Dette kan danne utgangspunkt for at studentombudet tar opp en sak på eget initiativ.

Å ta opp saker på eget initiativ er en sekundær virksomhet for studentombudet.

4.1 Definisjonen av gyldig fravær på UiO

Studentombudet har gjennomgått reglene for gyldig fravær på eksamen på UiO. Gyldig fravær på eksamen styrer studenters rett til utsatt eksamen, og har betydning for hvor mange eksamensforsøk som anses benyttet.

Gjennomgangen viste at det ikke finnes noen felles utarbeidet regel for gyldig fravær. Det var like mange regler som det var fakulteter, i tillegg til at det finnes en sentral regel for gyldig fravær. Det er vanskelig å finne faglige begrunnelser på hvorfor det er forskjeller mellom de ulike enhetene.

Studentombudets generelle oppfatning er at regler som styrer studenters rettigheter, bør være like for alle studenter ved UiO. Lokale forskjeller på fakulteter, institutter og studieprogrammer bør begrunnes særskilt, f.eks. ut fra faglige hensyn. Studentombudet utformet et forslag til hvordan en sentral regel for gyldig fravær fra eksamen kan se ut overfor Studieavdelingen, og anbefalte innføring av slik for å styrke studentenes rettssikkerhet. Det har så langt ikke skjedd endringer som følge av studentombudets anbefaling.

4.2 Informasjon om skikkethetsvurderinger

På nærmere angitt studieprogram, er UiO pålagt å foreta løpende skikkethetsvurderinger av studentene. At UiO skal foreta slike vurderinger, samt regler for oppfølging og saksbehandling av slike saker, følger av universitets- og høyskoleloven, Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning og forvaltningsloven. Hvis det er begrunnet tvil om en student er skikket, skal det foretas en særskilt skikkethetsvurdering. Studenter som blir gjenstand for en særskilt skikkethetsvurdering, skal f.eks. få skriftlig advarsel, og fra et gitt tidspunkt få utgifter til advokat dekket av UiO. Studenter kan utestenges på grunn av ikke-skikkethet.

Det medisinske fakultet har «Retningslinjer for studenters fremtreden og oppførsel» for studenter på profesjonsstudiet i medisin. Retningslinjene var koblet opp mot den løpende skikkethetsvurderingen, og gav inntrykk av at grensen for ikke-skikkethet var lavere enn den som følger lov og forskrift. Det medisinske fakultet har ikke

myndighet til å fastsette strengere regler. Fakultet ble gjort oppmerksomme på dette. Nettsiden med retningslinjene har blitt endret, og er ikke lenger koblet mot den løpende skikkethetsvurderingen av studentene på studiet.

4.3 Masteropptak og frist for innlevering av dokumentasjon

Forskrift om studier og eksamener ved UiO beskriver at det i forbindelse med opptak til mastergradsprogram, ikke er anledning til å sette frist for innlevering av dokumentasjon senere enn studiestart. På Institutt for statsvitenskap var fristen for dette satt til 1.oktober. Studenter var gitt betinget opptak frem til dette tidspunktet, dvs. at de mistet studieretten til programmet hvis de ikke kunne dokumentere at de oppfylte opptakskravene. Å sette fristen til 1.oktober vil kunne forårsake skade for studenter som ikke oppfyller kravene. Fristen for å melde seg til eksamen i andre fag er 1.september, og det vil derfor være for sent å melde seg opp til de fagene man eventuelt mangler for å kunne kvalifisere til neste opptak. Dersom studenter på masterprogrammet mister sin plass etter 1.oktober, vil det også forårsake skade for studenter som skulle fått plass, men som ikke nådde opp i rangeringen.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet ble gjort oppmerksomme på at instituttets rutiner ikke var i tråd med Forskrift om studier og eksamener ved UiO. Det ble meldt raskt tilbake at praksis skulle endres i tråd med forskriften, og dialogen i saken var god.

4.4 Rutiner for behandling av mistanke om fusk/forsøk på fusk

Obligatorisk aktivitet kan styre studenters adgang til å ta eksamen. Studenter på Institutt for informatikk (IFI) skal ofte ha et bestemt antall innleveringsoppgaver godkjent for å få gå opp til eksamen. Innleveringsoppgaver er omfattet av «Rutiner for behandling av mistanke om fusk/forsøk på fusk ved Universitetet i Oslo».

Studentombudet ble gjort oppmerksom på at IFI hadde en praksis, hvor studenter først kunne få sin oppgave godkjent, for deretter å få godkjenning av innleveringsoppgaven trukket tilbake etter en samtale. Samtidig kunne saken bli oversendt til Den sentrale klagenemnda ved UiO. I følge universitets- og høyskoleloven er det kun Den sentrale klagenemnda, eventuelt universitetsstyret, som har kompetanse til å sanksjonere overfor studenter som er mistenkt for fusk eller forsøk på fusk. Sanksjonsmulighetene utgjør annullering og utestengelse. Å trekke tilbake en godkjenning mener studentombudet kan sidestilles med annullering.

Instituttet ble gjort oppmerksom på studentombudets syn. Ved mistanke om fusk/forsøk på fusk skal man som hovedregel sende oppgaven til sensur, men holde tilbake resultatet. Unntaksvis kan man vente med å sensurere oppgave, f.eks. for å

gjennomføre en samtale for å kontrollere graden av selvstendighet, slik instituttet i praksis gjorde, og om advarsel skal gis i stedet for oversendelse til klagenemnda.

Instituttet meldte tilbake at de skulle sørge for at deres praksis var i overensstemmelse med lovverk og sentrale rutiner. Dialogen med instituttet i saken var god.

4.5 Bruk av fødselsnummer som identifikasjonsfaktor på eksamen

Studentombudet fikk melding om at eksamenskandidater ble bedt om å oppgi fødselsnummer (11 siffer) som identifikasjonsfaktor på minst én eksamen på Det medisinske fakultet. Studentombudet henvendte seg til fakultetet for å undersøke saken nærmere. Fakultetet bekreftet at de kjente til ett tilfelle hvor studenter ble bedt om å oppgi fødselsnummer. Dette var ikke i tråd med fakultets rutiner, og studentombudet fikk melding om at praksisen skulle opphøre umiddelbart.

Studentombudet fikk også melding om at det i forbindelse med enkelte eksamener og kontinuasjonseksamener på Det medisinske fakultet, angivelig ble hengt opp lister med navn på eksamenskandidatene utenfor eksamenslokalene. For kontinuasjonseksamen kunne slike lister innebære at forbipasserende kunne få innsikt i hvem som kunne tenkes å ha strøket på ordinær eksamen. Studentombudet kontaktet Datatilsynet for å få klarhet i om studenter har krav på vern i slike tilfeller. Det mente Datatilsynet. Studentombudet henvendte seg til fakultetet for å få svar på om det var tilfelle at slike lister hadde hengt utenfor eksamenslokalene.

Fakultetet meldte tilbake at det kun hadde hengt lister med navn på eksamenskandidatene til ordinære eksamener. Det medisinske fakultet meldte likevel fra om at de ville endre sin praksis, slik at bruk av lister med fullt navn ikke ble benyttet i forbindelse med romfordeling ved eksamen, uavhengig av om det var en ordinær eksamen eller en kontinuasjonseksamen. Dialogen med fakultetet var god.

Personvernombudet ved UiO ble konferert, og holdt orientert om sakene.

4.6 Innspill til Si fra-systemets rutiner

Si fra-systemet er et nettskjema hvor studenter ved UiO kan si fra om læringsmiljøet, og særlig varsle om alvorlige eller kritikkverdige forhold. Systemet var operativt fra medio september 2013.

Studentombudet kom med innspill til hvordan rutinene knyttet til oppfølging av varsler kan ivareta studentenes rettssikkerhet. Det ble spilt inn at det er viktig at de som mottar og skal håndtere varsler, er bevisste på sin egen habilitet. Studenter må kunne være trygge på at deres varsel om f.eks. trakassering fra en enkeltperson, ikke

blir håndtert av vedkommende sin nære kollega. I tillegg mente studentombudet det er viktig å være bevisst på grensen for når en sak også skal meldes til politiet.

Studenter som varsler om kritikkverdige eller alvorlige forhold, skal i henhold til rutinene bli kalt inn til et møte. Studentombudet kom med innspill om at det i rutinene for hvordan saker skal håndteres, kommer tydelig frem at studenter skal få et utkast til referat, og bli gitt likeverdig anledning til å kommentere innhold som øvrige tilstedeværende.

Prinsippet om kontradiksjon er et grunnleggende prinsipp i norsk rett. Studentombudet spilte også inn at det er viktig at studenter gjøres kjent med det motsvaret som kommer fra den varselet gjelder, i saker som omhandler enkeltpersoners oppførsel. I varslingsprosesser innebærer kontradiksjon at den det varsles om har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i varslet, samt få informasjon om hvem som varsler. Det innebærer også at en som varsler skal gjøres kjent med innholdet i et motsvar.

5 Eksempler

Under følger noen eksempler på enkeltsaker. De er gjengitt på en måte som anonymiserer studenten. Eksempelene er valgt ut fra en vurdering om saken er generell nok til å gjengis, og hva som anses å ha generell interesse uavhengig av den enkelte sak. Det betyr f.eks. at saker med høyere alvorlighetsgrad ikke er tatt med som eksempler.

5.1 Lang saksbehandlingstid

En student hadde søkt om faglig godkjenning av en masteroppgave fra en annen utdanningsinstitusjon, for å få fritak fra krav om masteroppgave på studieprogrammet han tilhørte på UiO. Han hadde fått avslag på søknad, og klagd på avslaget. Søknaden ble avgjort i løpet av én uke. Det nærmet seg frist for eventuell innlevering av tittel på masteroppgave. Studenten kontaktet studentombudet.

Studentombudet kontaktet den aktuelle enheten. Enheten ble gjort oppmerksom på at dersom saksbehandlingen av klagen dro ytterligere ut i tid, kunne det medføre en forsinket adgang til arbeidslivet, eventuell forsinkelse i studiene for studenten.

Saken ble ferdigbehandlet i løpet av en ukes tid. Studenten fikk medhold i din klage, og oppgaven ble godkjent. Da hadde enheten brukt cirka tre måneder på å behandle klagen.

Kommentar:

Saksbehandlingstid på tre måneder er i seg selv ikke i strid med forvaltningsloven, forutsatt at studenten får et foreløpig svar. UiOs enheter bør likevel være oppmerksomme på når lang saksbehandlingstid kan få konsekvenser for studentene.

5.2 Informasjon om retten til utsatt eksamen

En student hadde strøket på eksamen i et emne. Kort tid etter offentliggjøringen av karakterene, fikk vedkommende en e-post fra fakultetet med beskjed om at man kunne melde seg opp til kontinuasjonseksamen. I en senere e-post ble studentene oppfordret til å sjekke emnesiden for å se om kontinuasjonseksamen ble tilbudt studenter som hadde strøket. På den aktuelle emnesiden var ikke dette angitt entydig. Studenten fikk bekreftelse på at han var oppmeldt, og forberedte seg til kontinuasjonseksamen. Etter hvert mottok han e-post med tid og sted for eksamen.

Et par dager før eksamen fikk han beskjed om at han likevel ikke kunne ta kontinuasjonseksamen, og det ble vist til at han hadde strøket, og at det ikke ble tilbudt kontinuasjonseksamen for studenter som strøk i det aktuelle emnet.

Studenten kontaktet studentombudet. De aktuelle e-postene ble gjennomgått, og studentombudet kontaktet fakultetet. Årsaken til at studenten kunne melde seg opp til kontinuasjonseksamen var at Felles studentsystem (FS) ikke skiller mellom studenter som har gyldig fravær, og studenter som har strøket. Fakultetsadministrasjonen henviste til vedkommende institutt, som konkluderte med at informasjon ikke hadde vært tydelig nok. Samtlige studenter som hadde strøket i emnet fikk tilbud om kontinuasjonseksamen.

Kommentar:

Hva et system skiller på og ikke, er ikke synlig for de utenfor systemet. Studenter bør kunne stole på den informasjonen som gis, og det er forståelig at studenter antar at eksamensmeldingen er gyldig, når man mottar informasjon om tid og sted for eksamen. Det er ofte ferie mellom ordinær eksamen og kontinuasjonseksamen, og klarhet i om en eksamensmelding er gyldig eller ikke, kan ha betydning for om studenten velger å bruke ferien på inntektsbringende arbeid eller eksamensforberedelser.

5.3 Identiske begrunnelser

En student kontaktet studentombudet i forbindelse med at hun og medstudentene hadde fått identiske begrunnelser for karakterfastsetting på eksamen. Vurderingsformen var bestått / ikke bestått, og samtlige av studentene som hadde bedt om begrunnelse hadde bestått eksamen.

Studentombudet bisto studenten overfor vedkommende institutt, og gjorde instituttet oppmerksomme på at studenter har rett på en individuell begrunnelse uavhengig av karakter og vurderingsform. Instituttet beklaget det inntrufne, og hadde kommet frem til at de ville tilby automatiske begrunnelser til samtlige studenter som hadde avlagt den aktuelle eksamenen. Studentombudet syntes det var en god løsning for dette tilfellet, og gjorde instituttet oppmerksomme på at det er tilstrekkelig å gi begrunnelser til studenter som ber om det for senere anledninger.

Kommentar:

Eksamenskandidater har rett til å be om begrunnelse uavhengig av karakter, vurderingsform og antall studiepoeng eksamen kan generere. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen, men også for bedømmelsen av kandidatens prestasjon.

5.4 Informasjon om klageadgang

En student kontaktet studentombudet i forbindelse med avslag på søknad om utveksling. Hun hadde fått beskjed om at det ikke var klageadgang på vedtaket, og lurte på om dette medførte riktighet. Studentombudet undersøkte grunnlaget for avslaget, og kom til at det var et vesentlig element av skjønn i vurderingen, noe som tilsa klageadgang. Studenten ble rådet til å klage, og fikk til svar at det var første gang fakultetet hadde mottatt slik klage.

Kommentar:

Som forvaltningsorgan plikter UiO å informere om klageadgang. Det er alvorlig når studenter ikke gis informasjon om klageadgang, og svært alvorlig når det gis motsatt beskjed.

6 Oppsummering

Studentombudet har mottatt 102 henvendelser fra studenter. Henvendelsene har for det aller meste vært relevante.

I arbeidet med å utforme en ny rolle, har det vært viktig å være fleksibel, men samtidig ivareta en likebehandling av studenter som henvender seg til studentombudet. Suksesskriteriet for studentombudet har ikke vært at saken har løst seg slik studenten ønsker, men at studentens rettigheter er ivaretatt, og at eventuell oppfølging fra UiO har vært i tråd med universitetets mål.

Studentombudet skal ikke frata andre oppgaver eller ansvar, og i den forbindelse har det vært nyttig å søke informasjon om andre instanser ved og utenfor UiO. I dette arbeidet har det vært viktig å verne om studentombudets uavhengighet.

Selv om statistikken ikke kan fungere som en indikator på læringsmiljø, kan den ha verdi som et supplement til overordnede undersøkelser. At studenter frykter represalier dersom de melder fra om kritikkverdige forhold er alvorlig i et hvert tilfelle, og studentombudet vil ha fokus på hvordan man kan gjøre det tryggere å si fra.

Avslutningsvis vil studentombudet minne om verdiene som har ligget til grunn for arbeidet i 2013, og som fortsatt vil ligge til i arbeidet fremover: profesjonalitet, integritet og tillit.

Følg studentombudet
i sosiale medier:

twitter.com/Studentombudet

facebook.com/Studentombudet

UiO **Studentombudet**

www.studentombudet.no